

Sygnatura akt II Ca 3406/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SO Izabela Baca-Schmitz

Protokolant: Grzegorz Kruszelnicki

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2023 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. T.

przeciwko Towarzystwu (...) S. A. we W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu

z dnia 20 września 2022 r.

sygn. akt I C 1451/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że oddala powództwo; zmienia go także w punkcie III w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 917 zł tytułem kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku do dnia zapłaty;

II. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 650 zł kosztów postępowania apelacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 stycznia 2023 r. do dnia zapłaty.

Sygn. akt II Ca 3406/22

UZASADNIENIE

Na wstępie wskazać należy, że Sąd II instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, a zatem uzasadnienie wyroku zawiera stosownie do treści art. 505¹³§2 k.p.c. jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy - po dokonaniu analizy materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie oraz apelacji złożonej przez stronę pozwaną - uznał, że apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie do sformułowanych zarzutów i wniosków w sposób wskazujący

na to, że zostały rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4.09.2014 r, II CSK 478/13, LEX nr 1545029).

W niniejszej sprawie Sąd II instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne prawidłowo poczynione przez Sąd Rejonowy, choć dokonał ich odmiennej oceny prawnej.

Apelująca zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. art. 278§1 k.p.c. polegające na oddaleniu wniosku strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego aktuarium. Zarzut ten uznać jednak należało za niezasadny. Wskazać należy, iż Sąd Rejonowy nie czynił ustaleń na okoliczność istnienia związku pomiędzy wysokością opłaty administracyjnej a kosztami i ryzykiem poniesionym przez stronę pozwaną. Z przyczyn wskazanych w dalszej części uzasadnienia okoliczności te nie były bowiem istotne dla rozstrzygnięcia. W świetle art. 227 k.p.c. zbędne było zatem prowadzenie postępowania dowodowego celem ich ustalenia, a zatem zasadnie Sąd I instancji pominął na rozprawie w dniu 15.02.2022 r. dowód z opinii biegłego sądowego aktuarium. Niezasadny był zatem zarzut apelacji naruszenia przez ten Sąd przepisu art. 278§1 k.p.c.

Apelująca zarzuciła nadto naruszenie przez Sąd I instancji przepisu art.233§1 k.p.c, podnosząc m.in., iż Sąd ten błędnie przyjął domniemanie, że opłata administracyjna nie określa głównych świadczeń i pominął tę okoliczność, iż postanowienia dotyczące tej opłaty dają przeciętnemu konsumentowi możliwość ustalenia jej kwotowej wysokości. Wskazać należy, iż Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił treść postanowień umownych łączących strony, a jedynie dokonał ich błędnej oceny prawnej, przyjmując, że opłata administracyjna nie stanowi świadczenia głównego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Sąd w tym zakresie nie zastosował domniemania prawnego, lecz dokonał wykładni umowy oraz samego pojęcia „główne świadczenia stron” w świetle powołanego przepisu. Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji błędnie uznał, iż skoro opłata administracyjna została zdefiniowana jako określony procent kwoty oznaczonej jako składka zainwestowana, to postanowienia rozdziału 8 warunków ubezpieczenia muszą nasuwać wniosek, iż ostatecznie pobrana opłata będzie zmienna. Tymczasem postanowienia w tym zakresie są sformułowane jednoznacznie i pozwalają przeciętnemu konsumentowi na ustalenie kwoty tej opłaty w skali tak roku, jak i miesiąca, na co wskazała strona pozwana.

Podnosząc zarzut, iż Sąd Rejonowy nie ocenił negatywnie odmowy złożenia przez powoda zeznań, apelująca nie zauważa, iż choć początkowo na rozprawie w dniu 17.05.2022r. Sąd I instancji pominął dowód z przesłuchania powoda wobec jego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, to jednak po nawiązaniu przez powoda połączenia w ramach rozprawy zdalnej Sąd Rejonowy na tej samej rozprawie uchylił ww. postanowienie i przeprowadził dowód z przesłuchania powoda.

Sąd Okręgowy za zasadny uznał jednak zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 k.c. Sąd II instancji w niniejszym składzie podziela bowiem pogląd apelującej, iż opłatę administracyjną należy traktować jako część świadczenia głównego w rozumieniu art. 385¹§1 zd. 2 k.c.

Po pierwsze z istoty stosunku ubezpieczeniowego wynika, iż świadczeniem głównym należnym ubezpieczycielowi jest zgodnie z art. 805§1 k.c. składka. W niniejszej sprawie opłata administracyjna była zaś częścią składki należnej stronie pozwanej, pozostała część składki była bowiem inwestowana w fundusze kapitałowe i nie stanowiła składki w tradycyjnym znaczeniu tego słowa, tj. pobieranej przez ubezpieczyciela w zamian za udzielenie ochrony ubezpieczeniowej. Pogląd, iż opłata administracyjna przy tego typu umowie stanowiła część świadczenia głównego, wyraził także Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 23.01.2020 r. (sygn. akt I ACa 1070/19). Stwierdził bowiem, iż postanowienia umowy dotyczące opłaty administracyjnej odnoszą się do głównego świadczenia umowy ubezpieczenia, jakim jest zapłata składki ubezpieczeniowej.

Po wtóre w tego typu umowie świadczenie główne należne stronie pozwanej obejmuje tak wynagrodzenie za udzieloną ochronę ubezpieczeniową jak i wynagrodzenie za podejmowane czynności inwestowania w jednostki uczestnictwa funduszu kapitałowego. W odpowiedzi na apelację powód stwierdził, że opłata administracyjna, nie związana z częścią ochronną ubezpieczenia, nie może być uznana za świadczenie główne, gdyż nie jest składką ubezpieczeniową,

a jedynie dodatkową opłatą pobieraną przez stronę pozwaną. Nie można jednak nie uwzględnić tej okoliczności, iż umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ma charakter mieszany i łączy w sobie tak elementy umowy ubezpieczenia, jak i element inwestycyjny. Jak już wskazano składki w tego typu umowach są lokowane w ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych, a ubezpieczający ma roszczenie o wypłatę wartości jednostek tego funduszu. Wpłacana składka w przeważającej części jest inwestowana i przy rozwiązaniu umowy jej surogat jest wypłacany ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu przy umowie ubezpieczenia grupowego, a zatem składka w części, w jakiej została ona zainwestowana, nie stanowi wynagrodzenia ubezpieczyciela. Opłata administracyjna stanowiła zaś w istocie wynagrodzenie strony pozwanej. Była bowiem gwarantowana niezależnie od wyniku inwestycji i zakresu czynności ubezpieczyciela. Gdyby nie zastrzeżenie powyższej opłaty, to ww. umowa stałaby się umową nieodpłatną.

Niewątpliwie istnieje obecnie rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych co do charakteru tak rozumianej opłaty administracyjnej, na co wskazuje także treść apelacji i odpowiedzi na apelację. Wskazać należy, iż pogląd, że opłata ta jest częścią świadczenia głównego wyraził także tutaj Sąd Okręgowy m.in. w wyrokach wydanych w sprawach o sygn. akt II Ca 2611/22, II Ca 1925/20, II Ca 2441/20 i II Ca 1512/19.

Należy zgodzić się z apelującą, iż opłata administracyjna, stanowiąca świadczenie główne, została sformułowana w sposób jednoznaczny, a przeciętny konsument mógł ustalić kwotę, do której zapłaty był zobowiązany. W konsekwencji przepis art. 385¹§1 k.c. nie znajduje zastosowania do tych postanowień. Opłatę administracyjną obliczano bowiem od wartości składki zainwestowanej i pobierano ze składki bieżącej, płatnej miesięcznie – w dniu jej zapłaty. Składka bieżąca wynosiła 465 zł miesięcznie, w tym 90 zł opłaty administracyjnej. Z Rozdziału 8 Warunków (...) (...) wynikało, jakie opłaty pobiera ubezpieczyciel oraz, iż wysokość opłaty administracyjnej określa Tabela Opłat i Limitów Składek. Opłata ta wynosiła zatem 1,92% w skali roku, obliczonego od składki zainwestowanej tj. $56250\text{zł} \times 1,92\% : 12$ miesięcy, co daje 90 zł miesięcznie. Definicja „składki zainwestowanej” zawarta była zaś w rozdziale 1 pkt 22 ww. warunków ubezpieczenia. Zresztą jej wysokość wskazana została tak w deklaracji przystąpienia (...), jak i w certyfikacie. Nie można zatem uznać, iż postanowienia wzorca umownego zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny i nie zostały wyraźnie określone, a tym bardziej, by przeciętny konsument nie miał możliwości ustalenia rzeczywistej wysokości tej opłaty. Wystarczyło bowiem dokonanie prostej operacji matematycznej (jak wyżej), by ustalić przy zawieraniu umowy, w jakiej części składka bieżąca obejmuje opłatę administracyjną. Definicja składki zainwestowanej dla jej zrozumienia nie wymaga przy tym wiedzy specjalistycznej. Określono ją mianowicie jako wskazaną w deklaracji przystąpienia kwotę, która zostanie zainwestowana w ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy w ciągu całego okresu odpowiedzialności.

Okoliczność, iż w warunkach ubezpieczenia odwołano się do Tabeli Opłat i Limitów Składek nie przesądza o niejasnym sformułowaniu postanowienia. W samej deklaracji przystąpienia wskazano tak wysokość składki zainwestowanej, jak i wysokość składki bieżącej. Wystarczyło zatem ustalić wysokość kwoty opłaty administracyjnej w skali roku za pomocą prostej operacji matematycznej. Jest oczywiste, że tak ustaloną kwotę należało podzielić przez 12 miesięcy, jeśli konsument chciał oszacować wysokość tych kosztów w skali miesiąca. Dokonanie prostej operacji matematycznej pozwalało zatem ustalić, w jakiej części składka bieżąca była inwestowana.

Sąd II instancji nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego, iż sformułowania warunków ubezpieczenia i Taryfy Opłat i Limitów Składek musi nasuwać wniosek, iż ostatecznie pobrana suma będzie zmienna, skoro opłata została określona jako procent kwoty oznaczonej jako składka zainwestowana. Z deklaracji przystąpienia wynika bowiem określona kwota składki zainwestowanej, a jej definicja znajduje się w Rozdziale 1 warunków ubezpieczenia, w której wskazano, iż jest to kwota, która zostanie zainwestowana w ciągu całego okresu odpowiedzialności, a zatem kwotą, która jest z góry określona i nie ulega zmianie. Ustalenie procentowe wysokości opłaty w relacji do składki zainwestowanej wynika zaś z tego, iż warunki ubezpieczenia i ww. taryfa mają zastosowanie do umów zawieranych przez stronę pozwaną, w której zmienna jest wysokość składki zainwestowanej, a w konsekwencji i opłaty administracyjnej, co zresztą podniosła apelująca.

Reasumując, opłata administracyjna jako część świadczenia głównego, tj. składki bieżącej, została określona w umowie w sposób jednoznaczny, a w konsekwencji postanowienia jej dotyczące nie podlegają ocenie pod kątem ich abuzywności (art. 385¹§1 zd. 2 k.c.).

W tych okolicznościach zbędne jest zatem odniesienia się do zarzutu apelacji naruszenia art. 118 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 k.p.c. uwzględnił apelację, zmieniając zaskarżony wyrok w punkcie I poprzez oddalenie powództwa.

Zmiana wyroku Sądu I instancji w powyższym zakresie skutkowałą także zmianą orzeczenia w punkcie III. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98§1, 1¹ i 3 k.p.c. Zasądzona kwota 917 zł obejmuje 900 zł kosztów procesu obejmuje wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98§1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z art. 391§1 k.p.c. Na zasądzoną od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 650 zł, składa się 200 zł opłaty od apelacji i 450 zł wynagrodzenia pełnomocnika procesowego (§2 pkt 3 w związku z §10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)